

Π. Ιάκωβος Κανάκης

Αναζητώντας έναν ορισμό για την «Ορθοδοξία» αντιλαμβανόμαστε ότι δεν είναι εύκολο να βρεθεί, γιατί η Πίστη μας είναι Μυστήριο. Τα μυστήρια μπορεί κάποιος να τα ζήσει, αλλά είναι δύσκολο να περιγράψει πως τα ζει. Αν προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε την ουσία της Ορθοδοξίας θα πούμε ότι κατά βάση είναι μια Ιερή Παράδοση. Είναι η Αλήθεια που πηγαιίνει βιωματικά και διαχρονικά από χέρι σε χέρι. Είναι επίσης ο δρόμος που μπορεί ο άνθρωπος να ενωθεί με τον Θεό, είναι ένα «εργαστήριο αγιότητας»!

Ορθοδοξία είναι η Εκκλησία, την οποία αποτελούν η Παναγία Τριάδα, η Παναγία, οι Άγιοι, οι Άγγελοι, οι κληρικοί και ο λαός του Θεού. Είναι λοιπόν μια οικογένεια που μέλος της μπορεί να γίνει ο άνθρωπος που το επιθυμεί, αυτός που θέλει να «συγγενέψει» με τον Θεό.

Εκτός από τα παραπάνω μπορούμε να σημειώσουμε μερικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την Ορθόδοξη Πίστη. Η Πίστη αυτή είναι α) μαρτυρική-ομολογιακή, β) Έχει ιδιαίτερη και ξεχωριστή λατρεία και γ) έχει ασκητικό χαρακτήρα.

Ως προς το πρώτο στοιχείο, θα μεταφερθούμε στα πρώτα χριστιανικά χρόνια, στους πρώτους αιώνες μετά την Ανάσταση και την Ανάληψη του Χριστού. Στις «Πράξεις των Αποστόλων» αναφέρονται τα όσα ζούσαν οι πρώτοι αυτοί χριστιανοί ως μια πραγματικά κοινότητα αγάπης και θυσιαστικής προσφοράς. «Με ένα στόμα και μια καρδιά» λειτουργούσαν, όχι μόνο μέσα στις κατακόμβες, που τελούσαν τα της λατρείας, αλλά και στον καθημερινό τους βίο. Δεν ήταν δυνατόν μέσα σε αυτό το κοινωνικό πλαίσιο να υπήρχε μεταξύ τους φτωχός. Όλα ήταν κοινά και ο ένας νοιαζόταν για τον διπλανό του.

Πράγματι, ήταν ένας τέλειος τρόπος δομής της κοινωνίας, μια υποδειγματική συνύπαρξη ανθρώπων. Όμως, το κράτος είχε ως επίσημη θρησκεία την ειδωλολατρία και όποιος δεν μετείχε στην λατρεία των ειδώλων, ήταν αντιμέτωπος με τον νόμο του κράτους. Οι χριστιανοί γνώριζαν ότι η ομολογία της πίστης τους στο Χριστό ισοδυναμούσε με μαρτύριο, για το οποίο συχνά και προετοιμάζονταν. «Νέφος μαρτύρων» έχουμε από την περίοδο εκείνη. Και ενώ κάποιος λογικά σκεπτόμενος θα πίστευε ότι οι λίγοι σε αριθμό χριστιανοί θα αφανίζονταν, το αίμα τους αντίθετα, γινόταν αιτία νέα πρόσωπα να προσέρχονται και να βαπτίζονται και έτσι ο αριθμός των πιστών όλο και αυξανόταν φανερώνοντας ότι η πίστη αυτή δεν ήταν ένα ανθρώπινο κατασκεύασμα, αλλά Αποκάλυψη Θεού. Το συμπέρασμα από την περίοδο αυτή του χριστιανισμού είναι φανερό και συνοψίζεται στην ακόλουθη πρόταση: «Όταν η Εκκλησία βρίσκεται σε διωγμό, τότε θριαμβεύει».

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό της Ορθόδοξης Πίστης είναι η λατρεία της Εκκλησίας. Οι χριστιανοί ορθά πιστεύουν και ορθά λατρεύουν τον Θεό. Είναι η λατρεία μας ιεροπρεπής, έχει μέτρο, έχει κατάνυξη που βοηθάει τον άνθρωπο να πλησιάσει τον Θεό και να βρει την εσωτερική του γαλήνη. Όταν κάποιος μετέχει στα Μυστήρια της Εκκλησίας νιώθει κάτι ιδιαίτερο. Όλα του προσφέρουν μια ομαλή και υγιή εσωστρέφεια. Το μοσχοθυμίαμα, ο χαμηλός φωτισμός, οι αγιογραφίες, τα κανδήλια, η ψαλμωδία δημιουργούν μια κατανυκτική ατμόσφαιρα, μέσα στην οποία ο άνθρωπος «βρίσκει τον εαυτό του». Κάποιος μπαίνοντας μέσα στον ναό την ώρα του Εσπερινού σε μονή του Αγίου Όρους ομολόγησε: «Δεν ξέρω τι πιστεύουν οι μοναχοί αυτοί, αλλά αυτό που πιστεύουν είναι η αλήθεια».

Τέλος, η Ορθόδοξη Πίστη είναι ασκητική. Όχι μόνο για τους μοναχούς, αλλά για τον κάθε χριστιανό υπάρχει ένα στάδιο αρετών που καλείται να μετέχει. Μιλούν οι άγιοι για έναν πνευματικό στίβο, που ο καθένας «δίνει αίμα για να λάβει πνεύμα». Πρόκειται για αγώνα εκκρίζωσης των παθών ή μετατροπής τους σε αρετές. Είναι μια πορεία που μέσα από την νηστεία, την εγκράτεια, την προσοχή μπορεί κάποιος να φθάσει στον αυτοέλεγχο, στην συγκρότηση του νού και της καρδιάς, στην ενεργοποίηση της συνείδησης. Στην πνευματική ζωή δεν υπάρχει η χλιδή και άκρατος βίος. Όλα τα απολαμβάνει ο πιστός με μέτρο και ως συνειδητό μέλος της κοινότητας. Γνωρίζει ότι το περίσσειμά του θεραπεύει το υστέρημα του άλλου.

Η Ορθόδοξη Πίστη είναι μια γεύση του Παραδείσου στην παρούσα ζωή και αποτελεί μια συνεχή κλήση για αυτόν τον σκοπό σε κάθε άνθρωπο κάθε εποχής.